

Джек Лондон

Мъжеството на жената

Вълча муцуна с тъжни очи, цялата в скреж, бутна платнището и се мушна в палатката.

– Хей, Сиваш! Марш! Махай се оттук, дяволско изчадие! – закрещяха в един глас хората в палатката. Бетълз удари кучето по муцуната с калайдисана чиния и главата тозчас изчезна. Луи Савой върза края на платнището, което затваряше входа, катурна с крак нагорещилия се тиган и взе да си топли ръцете. Вън беше лют мраз. Преди две денонощия спиртният термометър показва шестдесет и два градуса под нулата и се пръсна, а ставаше все по-студено и по-студено; мъчно можеше да се каже още колко ще продължат тези страшни студове. И не беше никак разумно, освен ако такава бе волята на боговете, да се отделя човек много от печката в подобно време и да увеличава поемания от него леден въздух. Понякога хората го правят и тогава простудяват белите си дробове. Това води до суха, дразнеща кашлица, която особено се засилва, когато наблизко пържат сланина. А сетне, напролет или през лятото, запалват огън, за да размекнат замръзналата пръст, и изравят дупка. В нея спускат човешки труп, покрит с мъх, и го оставят тъй, напълно сигурни, че в съдния ден запазеният от студа покойник ще възкръсне цял и невредим. На маловерните, скептично гледащи на физическото възкресение, е трудно да се препоръча по-подходящо място за умиране от Клондайк. Но от това съвсем не бива да се заключи, че Клондайк е място, подходящо за нормален живот.

Вън беше лют мраз, но и в палатката не беше чак толкова топло. Единственият предмет, който можеше да мине тука за мебел, бе печката и хората без преструвки се притискаха към нея. Част от пода беше настлана с борови клони, върху тях бяха застлани кожените одеяла, а отдолу лежеше извалелият през зимата сняг. В останалата част от пода снегът беше утъпкан с мокасини и осяян с тенджери, тигани и друга покъщнина, която може да се види във всеки полярен стан. В нажежената до червено печка силно пращяха дърва, но само на три крачки от нея лежеше къс лед с толкова остри ръбове

и така твърд, сякаш току-що го бяха изкъртили от дъното на ручей. От притока на студения въздух отвън всичката топлина се вдигаше нагоре. Точно над печката, там, където кюнецът излизаше през горния отвор, се белеше мъничко кръгче сух брезент; след това, все около кюнеца, личеше кръг брезент, от който се вдигаше пара; после следваше кръг влажен брезент, от който капеше вода, и най-сетне, останалата част от палатката – таванът и стените – бяха покрити с бял, половин пръст дебел слой скреж.

– О-о-о! О-ох! О-ох! – изпъшка насън един младеж, брадясал, изпит и изнурен, който лежеше завит с кожени одеяла.

Без да се събуди, той застана все по-силно и по-мъчително. Наполовина подалото се изпод одеялата тяло конвулсивно потрепваше и се свиаше, сякаш лежеше на постелка от коприва.

– Я го обърнете! – заповяда Бетълз. – Пак има гърчове.

И веднага пет-шест души с готовност сграбчиха болния и започнаха безмилостно да го въртят на всички страни, да го мачкат и удрят, докато му мине припадъкът.

– Дявол да я вземе тая пъртина! – промърмори младежът, отметна одеялата и седна на леглото. – Тренирах кроскътри, три сезона тичах по ръце и как ли не се калявах; след това дойдох в тоя проклет край и излезе, че съм изнежен и хилав като някой женствен атинянин, лишен от всякаква мъжественост!

Той се примъкна по-близо до огъня и си сви цигара.

– О, аз не хленча! Не, аз мога да понеса поражението, мога! Просто ме е срам от самия себе си и туйто... Минах някакви си трийсет мили и се чувствавам толкова разнебитен и болен, като елегантен слабак, поразходил се пет мили по извънградско шосе! Отвратително!... Има ли някой кибрит?

– Не се горещи, момче! – Бетълз подаде на болния исканото огънче и продължи с бащински тон: – Иска време, докато свикне човек. Измъчил си се до капване! Нима не си спомням моето първо пътуване по пъртината? Схванал си се! Амии на мене ми се е случвало, като се напия от дупката в леда, после цели десет минути не мога да се изправа на крака: всичките стави те въртят, всичките кокали те болят тъй, просто да полудееш! Ами гърчовете? Така ме е свивало, че целият стан половин ден да се чуди какво да ме прави! Може да си новак, ама юнак излезе, момче с воля! Догодина по това време всичките нас, старите вълци, в джоба си ще ни сложиш. А най-важното ти предимство е, че ги нямаш тия излишни тлъстини в тялото, които са изпращали мнозина здравеняци в лоното Авраамово много преди да им е дошло времето.

– Тлъстини ли?

– Да. Те вървят с многото месища. Не са едрите мъжаги вай-нагодените за пъртина.

– Виж, това не го знаех.

– Не си знаел? Това си е най-всеизвестната истина, можеш да не се съмняваш. Многото месища са горе-долу добри за някое страхотно изсилване, но без устойчивост пукната пара не чинат; а устойчивостта и

многого месища не се погаждат. Дребните, жилавите са тия, дето, като се стигне до работа, знаят да се държат здраво, както мършавите псета се вкопчват в кокал. Не, дявол да го вземе, дебелиите не ги бива за работа.

– Ти право казва – намеси се Луи Савой. – Аз познава един мъж, той голям колко бизон. Кога всички прави надбягване за участъци на Серния ручей, с него отива там един дребен мъж, Лон Макфейн, – тоя дребен ирландец с червена коса, дето все смее. Е, те върви, върви, върви – цял ден върви и цяла нощ върви. И голям мъж, той стана много уморен и той ляга много на сняг. А дребен мъж, той рита голям мъж, и голям мъж, той плаче също като... как го казва вие... а, дето казва дечко! А дребен мъж, той рита, и рита, и рита, и все така, дълго време, дълъг път и докара него с ритник мойто колиба. Три дена той търкаля под мойто одеяло. Никога аз не види голям мъж такава баба. Той има дето ти казва тлъстини!

– Ами Аксел Гундерсън? – попита Принс. Огромният скандинавец и трагичните събития, хвърлили сянка върху кончината му, бяха направили дълбоко впечатление на младия инженер. – Той лежи там някъде.... – И Принс неопределено; посочи с ръка към тайнствения изток.

– Най-снажният мъж, дошъл тука някога от бреговете на Солената вода или излизал срещу рогач с безкрайно мъжество – съгласи се Бетълз. – Но той е онова изключение, което потвърждава правилото. Ами помниш ли жена му Унга? Сто и десет фунта чисти мускули и нито една унция тлъстини. И нейното мъжество може би надвишаваше неговото; тая жена понасяше всичко и се грижеше само за него. Нямахме на света нищо, което не би сторила за него.

– Но тя го е обичала – възрази инженерът! – Не е там работата! Тя...

– Слушайте, братя – прекъсна ги Ситка Чарли, който седеше на санък с хранителни припаси. – Вие говорихте за излишните тлъстини, които правят слаби едрите мъже, за мъжеството на жените и за любовта, и приказките ви бяха прави; и ето че ми дойдоха на ум неща, които се случиха по онова време, когато тоя край бе млад, а запалените от хора отньовете – редки, както звездите по небето. Тогава ми се случи да имам работа с един едър мъж, с излишни тлъстини и една жена. А жената бе дребна, обаче имаше голямо сърце – по-голямо от бизонското сърце на мъжа – и имаше мъжество, ние вървахме по труден път, чак до Солената вода, а мразът беше лют, снегът – дълбок, а гладът – голям. А любовта на

жената беше велика – само тъй може да се нарече такава любов.

Ситка замълча. Той отчупи с брадвата няколко парчета от буцата лед до него и ги хвърли в коритото за промиване на злато, сложено на печката, в което топяха вода за пиене. Мъжете се примъкнаха по-наблизо, а болният младеж напразно се мъчеше да седне по-удобно, та да не го боли свитото от гърчове тяло.

– Братя – продължи Ситка, – в жилите ми тече червената кръв на сивашите, но сърцето ми е бяло. Едното дължа на греховете на моите деди, второто – на добродетелите на приятелите ми. Голяма истина се разкри пред мен, когато бях още момче. Аз разбрах, че цялата земя принадлежи на вашия род и на вас, че сивашите не могат да устоят срещу вас и трябва да загинат в снеговете, както загиват мечките и елените. Тогава дойдох на топло, седнах сред вас, край вашите огньовете и ето че станах като вас. Много неща съм видял в живота си. Научих странни неща и много пътища изминах с хора от много племена. И поради всичко това аз преценявам делата като вас, и съдя за хората, и мисля мисли. Затова, когато се изказвам сурово за някого от вашия род, зная, че правилно ще ме разберете; а когато похваля някого от племето на моите деди, не ще се решите да кажете: „Ситка Чарли е сиваш, има лъжливо пламъче в очите му, а езикът му лъже.“ Не е ли така?

С дълбок гърлен звук кръгът около печката изрази съгласието си.

– Жената се казваше Пасук. Аз честно я купих от племето й, което живееше на крайбрежието, в края на един солен ръкав на морето. Тази жена не ми беше по сърце, нито си бях направил труда да я разгледам. Защото тя, кажи-речи, не вдигаше очи от земята и беше свенлива и плаха като всяка девойка, хвърлена в прегръдките на човек, когото никога не е виждала. Както казах, в сърцето ми нямаше място, където би могла да се промъкне, защото се канех да потегля на далечен път и имах нужда от някой, който да храни кучетата и да ми помага да гребя през дългите дни по реката. Нали с едно одеяло може да се завият и двама; и аз си избрах Пасук.

Казвал ли съм ви, че по онова време бях на правителствена служба? Ако не съм, добре е да го знаете. Затова ме натовариха на един военен кораб заедно с шейните, кучетата и кондензирани храни; и Пасук дойде с мене. Потеглихме на север, към зимната граница на ледовете в Берингово море и там ни свалиха: мене, Пасук и кучетата. Дадоха ми и държавни пари, понеже бях държавен служител, карти на места, които човешко око не бе никога виждало, и писма. Писмата бяха запечатани, добре запазени от влага и аз трябваше да ги предам на китоловните

кораби в Арктика, които стояха сковани от ледовете на великата Макензи. Няма друга такава голяма

река на света, ако не смятаме само родния ни Юкон, майката на всички реки.

Но тези работи съвсем не са толкова важни, понеже моята история няма нищо общо нито с китоловните кораби, нито със зимата, която прекарах пленен от айсбергите край Макензи. После, през пролетта, когато дните станаха по-дълги и снегът хвана кора, ние с Пасук тръгнахме на юг, към Юконския край. Беше тежко, изнурително пътешествие, но слънцето сочеше пътя на краката ни. Това беше, както вече ви казах, безлюден край и ние потеглихме срещу течението, като ту тласкахме лодката напред с пръта, ту гребяхме с веслата, докато стигнахме на Четирийсета миля. Приятно беше да видиш отново бели лица и ние слязохме на брега. Тая зима бе много люта. Настъпиха студ и мрак, а заедно с тях дойде и гладът. Агентът на Компанията раздаде само по четирийсет фунта брашно и по двамайсет фунта сланина на човек. Боб изобщо нямаше. Кучетата непрекъснато виеха, стомасите ни присвиваха от глад, по лицата ни се врязваха дълбоки бръчки, силните отслабваха, а слабите умираха. Имаше и много скорбут.

Тогава една вечер се събрахме в склада и като видяхме празните лапици, още по-болезнено усетихме празните си стомаси. Ние тихо беседвахме на светлината от огнището, защото свещите бяха скътани за онези, които ще издържат до пролетта. И тогава решихме да изпратим някого до Солената вода, за да съобщи на хората за бедствието ни. Погледите на всички се устремиха към мене, защото се знаеше, че съм опитен пътешественик.

– До мисията Хейнз на брега на морето има седемстотин мили – казах аз – и целият път трябва да се измине със снегоходки. Дайте ми най-отбраните кучета, най-добрата храна и ще отида. С мене ще дойде и Пасук.

Хората се съгласиха. Обаче тогава стана Дългия Джеф, един янки с големи кости и големи мускули. Приказките му също бяха големи. Каза, че той също бил велик пътешественик, роден да ходи със снегоходки и закърмен с бизонско мляко. Щял да тръгне с мене, та ако загина по пътя, да стигне той до мисията и да изпълни заръката. Тогава бях млад и не познавах янките. Отде можех да зная, че големите приказки са признак на излишни тлъстини, а онези, които са способни за големи дела, държат езика си зад зъбите? Така ние взехме най-отбраните кучета, най-добрата храна и потеглихме тримата: Пасук, Дългия Джеф и аз.

Всеки от вас е правил пъртина по девствени снегове, държал е управляващия прът на шейни и си е пробивал път през натрупани един връз друг късове лед по реките, затова няма, да ви разправам за трудностите на пътуването; ще кажа само, че понякога минавахме по десет мили на ден, а друг път

тридесет, но най-често десет. И най-добрата храна не беше чак толкова добра, а освен това трябваше да я пестим още от самото начало. Най-отбраните кучета не струваха и ние с голяма мъка ги карахме да теглят шейните. Когато стигнахме до Бялата река, от три впряга имахме вече само два, а бяхме изминали едва двеста мили! Наистина, не бяхме изгубили нищо: умрелите кучета бяха отишли в стомасите на живите.

Никъде не се чуваше човешки глас, не се виждаше струйка дим, докато не стигнахме в Пели. Смятах там да получа храна, а също смятах да оставя там Дългия Джеф, който хленчеше и беше изнемошял от пътуването. Обаче белите дробове на агента свиреха, очите му трескаво блестяха, складът му беше почти празен; и той ни показа празния склад на мисионера и гроба му, затрупан с камъни, за да го запази от кучетата. Там имаше група индианци, но между тях нямаше вече нито деца, нито старци и ние разбрахме, че малцина ще доживеят до пролетта.

И тъй, ние продължихме пътя си на лек стомах и с натежали сърца, а между нас и мисията Хейнз край морето имаше петстотин мили снегове и мълчание.

Бяха най-тъмните дни и на пладне слънцето не можеше да се издигне до линията на хоризонта на юг. Но струпванията на ледени блокове ставаха по-малки и се вървеше по-лесно, затова аз стягах здравата кучетата и ние пътувахме почти без почивка. Както бях казал, на Четирийсета миля и сетната крачка трябваше да се мине със снегоходки. А снегоходките ни подбиваха краката, стъпалата се напукваха и покриваха със струпеи, но не заздравяваха. От ден на ден тези рани боляха все повече и повече, та сутрин, когато си слагахме снегоходките, Дългия Джеф плачеше като дете. Изпратих го да прави пъртина за леката шейна, но той, за по-лесно, смъкнал снегоходките. Затова пътят не се утъпкваше, мокасините му правеха големи дупки в снега и кучетата пропадаха в тях. Бяха толкова измършавели, че кокалите им стърчеха под кожата и те се движеха с голяма мъка. Аз се накарах строго на Джеф и той обеща да не сваля вече снегоходките, но не устоя на думата си. Тогава го набих с кучешкия бич и след това кучетата вече не пропадаха в снега. Джеф беше малко дете – болките и онова, което ти нарече излишни тлъстини, го бяха превърнали в дете.

Но Пасук! Докато мъжът лежеше край огъня и плачеше, тя готвеше, сутрин ми помагаше да впрегна кучетата, а вечер Да ги разпрегна. И пестеше силите на кучетата. Винаги крачеше отпред, вдигаше плетените снегоходки и им утъпкваше пътя. Пасук... какво да ви кажа!... Тогава смятах, че е длъжна да прави всичко това, и над нищо не се замислях повече. Защото умът ми беше зает с друго, а освен туй бях млад и малко познавах жените. Едва по-късно, когато си спомнях за онова време, разбрах каква жена съм имал.

А мъжът беше станал излишен товар. Кучетата и без това нямаха сили, а той крадешком лягаше на шейната, когато останеше назад. Пасук се нагърби да води единия впряг и за Джеф не остана никаква работа. Сутрин честно му давах неговата дажба храна и го пусках да върви напред сам, а ние събирахме вещите си, натоварвахме шейните и впрягахме кучетата. На пладне, когато слънцето ни залъгваше за миг, ние го настигахме – със сълзи, замръзнали по бузите му – и го задминавахме. Вечер спирахме на стан, отделяхме му честно неговата дажба храна и постилахме коженото му одеяло. Запалвахме и голям огън, за да може да ни види.-И часове по-късно той се дотърпяше куцешком, изияждаше с пъшкане и стонове храната и заспиваше. Той не беше болен, този човек. Беше само капнал от път, измъчен и изнемощял от глад. Но нали Пасук и аз също бяхме капнали от път, измъчени и изнемощели от глад, но вършехме цялата работа, а той не правеше нищо. Обаче всичко е било в онези излишни тлъстини, за които ни говори братът Бетълз. Освен това ние винаги честно му оставяхме неговата дажба храна.

После веднъж срещнахме по пътя два призрака, които странствуваха сред бялото мълчание – мъж и момче, – и те бяха бели. На езерото Льо Барж започнал да се чупи ледът и цялото им имущество потънало: двамата носеха на гръб само по едно одеяло. Вечер запалвали огън и лежали край него до сутринта. Имали още малко брашно. Разбърквали го с топла вода и го пиели. Мъжът ми показва осем канчета брашно всичко, което имали, а до Пели, където върлуваше глад, оставаха още двеста мили. Разказвах ни също, че подир тях вървял един индианец, че те честно делили храната си с него, ала той не можел да върви наравно с тях. Но аз не можех да им повярвам, че са делили храната си честно с индианеца, защото тогава индианецът нямаше да изостане. Не можех да им дам никаква храна. Те се опитаха да ни откраднат едно куче най-охраненото, което също бе много слабо, но аз ги заплаших с револвера си и им заповядах да се махат. И те продължиха, тези два призрака, като пияни, сред бялото мълчание по посока на Пели.

Оставах ми само три кучета и една шейна и кучетата бяха кожа и кости. Когато имаш малко дърва, огънят гори слабо и в хижата ти става студено. Същото беше и с нас. Когато ядеш малко, студът хапе жестоко и лицата ни бяха помръзнали и толкова почернели, че и родната ни майка надали би ни познала. Краката много ни боляха. Сутрин, когато потегляхме, пот ме избиваше – едва се сдържах да не извикам – такава болка ми причиняваха снегоходките. Без да издаде нито

звук, Пасук тръгваше напред да прави пъртина. Мъжът цивреше.

Течението около Трийсета миля е бързо, на места то беше разтопило леда изотдолу и имаше много дупки и пукнатини и много пространство без никакъв лед. И ето веднъж ние настигнахме Джеф, който бе тръгнал, както обикновено, преди нас и сега си почиваше. Помежду ни имаше вода. Той беше я заобиколил по тясна ивица лед, но за шейната тя беше твърде тясна. Намерихме един леден мост. Пасук беше лека и вдигнала дългия прът водоравно, та да се задържи, ако пропадне, тръгна първа. Но тя беше лека, снегоходките ѝ бяха широки и Пасук мина благополучно на другата страна. След това повика кучетата; те нямаха пръти, нито снегоходки, пропаднаха и течението веднага ги повлече. Аз хванах здраво задния край на шейната и я задържах, обаче ремъците се скъсаха и кучетата изчезнаха под леда. Бяха много измършавели, но въпреки това бях разчитал на тях като храна за цяла седмица, а ето че ги изгубихме.

На другата сутрин разделих всичката храна, която беше малко, на три части. И казах на Дългия Джеф, че може да върви с нас или да не върви – както иска, – защото сега ще ходим с по-лек товар и по-бързо. Но той взе да вика и да се оплаква от изранените си крака и от другите несгоди и да ме упреква, че съм бил лош другар. Краката на Пасук и моите бяха също разранени – по-разранени от неговите, защото бяхме правили пъртина за кучетата; на нас също не ни беше леко. Дългия Джеф се кълнеше, че щял да умре, но нямало да мръдне повече; тогава Пасук взе едно кожено одеяло, аз – тенджерата и брадва и се приготвихме да тръгнем. Но жената погледна отделената за Джеф дажба и рече: „Глупаво е да се изхаби толкова храна за едно бебе. За него е по-добре да умре.“ Аз поклатих глава и отвърнах, че другарят винаги си остава другар. Тогава Пасук ми заговори за хората от Четирийсета миля: че там имало много мъже и те били добри и всички чакали храна от мен през пролетта. Когато пак ѝ казах „не“, тя измъкна светкавично пистолета от пояса ми и както го рече нашият брат Бетълз, Дългия Джеф замина за лоното Авраамово дълго преди да му беше дошло времето. Накарах се на Пасук, но

тя не прояви никакво съжаление, нито се нажали. В Душата си обаче съзнавах, че тя е права.

Ситка Чарли замълча и пак хвърли няколко парчета лед в сложеното на печката корито. Мъжете мълчаха, по гърба им полазваха тръпки от сърцераздирателния вой на кучетата, които сякаш оплакваха страшната си съдба във на студа.

– И ден след ден ние минавахме, Пасук и аз, край местата, където ония два призрака бяха нощували направо върху снега, и знаехме, че и ние неведнъж ще се радваме на подобна нощувка, преди да стигнем до Солената вода. После

срещнахме трети призрак – индианеца, който също отиваше в Пели. Той ни разказа, че мъжът и момчето постъпили нечестно спрямо него, излъгали го с храната и вече три дена нямал брашно. Всяка вечер варял в канче парчета от мокасините си и ги ядял. Сега от мокасините не бе останало почти нищо. Този индианец беше родом от крайбрежието и говореше с мен с помощта на Пасук, която знаеше езика му. Беше пришелец в Юконския край и не знаеше пътя, но въпреки това отиваше в Пели. Колко е далече? Две спанета? Десет? Сто? Той не знаеше, но отиваше в Пели. Твърде далече беше стигнал, за да се върне обратно – можеше да върви само напред.

Не поиска от нас храна, защото виждаше, че самите ние сме много зле. Пасук гледаше ту индианеца, ту мене, сякаш не знаеше какво да направи, като яребица, чиито малки са в опасност.

Обърнах се към нея и казах:

– С тоя човек са постъпили нечестно. Да му дадем ли малко от нашата храна?

Видях, че в очите ѝ блесна радост, но тя продължително изгледа и него, и мене, устата ѝ сурово и решително се сви, и най-сетне рече:

– Не. До Солената вода е още далече и смъртта ни дебне по пътя. По-добре ще е тя да грабне тоя непознат и да остави жив моя мъж Чарли.

И тогава индианецът изчезна сред бялото мълчание по посока на Пели.

Тази нощ Пасук плака. Никога преди не бях я виждал да рони сълзи. Не беше виновен и пушекът от огъня, защото дървата бяха съвсем сухи. Скръбта ѝ ме учуди и аз си помислих, че мракът и болките са сломили мъжеството ѝ.

Чудно нещо е животът. Много съм мислил за него, дълго съм пре-мислял, но от ден на ден, вместо да го разбера, вижда ми се по-

непонятен. Защо е тая жажда за живот? Той е игра, от която никой не излиза победител. Да живееш, значи тежко да се трудиш и да страдаш, докато те издебне и ти натежи старостта, и тогава отпусках ръце върху студената пепел от угасналите огънове. Трудно е да живееш. Детето се ражда с мъка, старецът с мъка изпуска последния си дъх и всичките ни дни са изпълнени със скърби и грижи: и все пак човекът отива към отворените обятия на смъртта без желание, спъва се, пада, озърта се назад и се бори до сетно издихание. А смъртта е добра. Само животът и всичко свързано с живота причинява страдания. Въпреки това ние обичаме живота и мразим смъртта! Това е много чудно.

Ние си говорихме малко през последвалите дни, Пасук и аз. Нощем лежахме на снега като мъртви, а сутрин отново потегляхме на път като мъртъвци. И всичко наоколо бе мъртво. Нямаше нито яребици, нито керици, нито зайци – нищо.

Реката беше безмълвна под бялото си покривало. Мъзгата бе замръзнала в гората. И стана студено, както е сега; нощем звездите изглеждаха близки и големи, те скачаха и танцуваха; а денем слънчеви отблясъци дразнеха очите, докато започнеш да ни се струва, че виждаме множество слънца; въздухът блестеше и искреше, а снегът приличаше на елмазен прах. И нямаше ни топлинка, ни звук – само студ и бяло мълчание. Както казах, ние вървахме като мъртъвци, като насън, и не брояхме дните. Само очите ни бяха устремени към Солената вода, мислите ни бяха приковани към Солената вода и краката сами ни носеха към Солената вода. Спряхме на стан до Такина и не я познахме. Очите ни гледаха Белия кон и не го видяха. Краката ни стъпваха по пътеката на Каньона и не я усетиха. Ние нищо не чувствавахме. Често падахме край пътя, но дори и тогава – падахме винаги с лице към Солената вода. Свършихме последната си храна, която бяхме делили по равно, Пасук и аз, обаче тя падаше по-често и край Еленовото кръстовище силите й изневериха. Сутринта останахме да лежим под единственото си одеяло и не тръгнахме на път. Бях си наумил да остана там и да посрещна смъртта ръка за ръка с Пасук, защото бях възмъжал и бях започнал да разбирам любовта на жената. До мисията Хейнз оставаха още осемдесет мили, но в далечината, наред пътя, великият Чилкат издигаше над горите обруления си от бурите връх. И тогава Пасук ми заговори тихо, допряла устни до моето ухо, та да мога да я чуя. И сега, когато вече не я беше страх от гнева ми, разкри пред мене душата си, заговори за обичта си и за много други неща, които не бях разбирал. И каза:

– Ти си мой мъж, Чарли, и аз ти бях добра жена. Винаги съм ти

кладяла огън, готвила съм ти ядене, хранила съм кучетата ти, гребала съм с веслото, правила съм пъргина и никога не съм се оплаквала. Никога не съм казвала, че във вигвама на баща ми е било по-топло и че у нас в Чилкат е имало повече храна. Когато ти говореше, аз слушах. Когато ти заповядваше, аз се подчинявах. Не е ли тъй, Чарли?

И аз ѝ отговорих:

– Да, така е. И тя каза:

– Когато ти за първи път дойде при нас в Чилкат и ме купи, без дори да ме погледнеш, както се купува куче, и ме отведе със себе си, сърцето ми възнегодува против тебе и се изпълни с огорчение и страх. Но това беше много отдавна. Ги ме съжаляваше, Чарли, както добрият човек съжалява кучето си. Сърцето ти оставаше студено и в него нямаше място За мене, но винаги си се държал честно с мене и постъпките ти бяха справедливи. Бях с тебе, когато ти извършваше смели Дела и лице с лице посрещаше големи опасности, и аз те сравнявах с мъжете от други племена и виждах, че умееш да пазиш честта си и думите ти са мъдри, а езикът ти е правдив. Започнах да се гордея с тебе, докато стана така, че ти изпълни цялото ми сърце и мислех само за тебе. Ти беше за мене като слънце в разгара на лятото, когато върви по златна пътека и нито за час не напуска небето. Където и да обърнеш очи, навсякъде виждах слънцето. Ала в твоето сърце, Чарли, царуваше студ, в него нямаше място за мене. И аз ѝ отговорих:

– Да, така беше. Сърцето ми бе студено и в него нямаше място за тебе. Но така беше по-рано. Сега сърцето ми прилича на снега напролет, когато се връща слънцето. В сърцето ми всичко се топи, в него бърлят поточета и всичко напъпва и се раззеленява. Чуват се Гласове на яребици, песни на червеношийки и гърми музика, защото зимата е победена, Пасук, и аз съм познал любовта на жената.

Тя се усмихна и се поОбърна така, че да я притисна по-силно. После каза:

– Радвам се.

След това дълго лежа, без да продума, и дишаше едва чуто, сложила глава на моите гърди. Сетне пошепна:

– Пътят свършва тука, аз се уморих. Но първо искам да ти разправам друго нещо. Веднъж, много отдавна, когато бях момиченце в Чилкат, играех сама сред надиплените кожи на баща си, понеже всички мъже бяха на лов, а жените и момчетата прекарваха месото. Беше през пролетта и аз бях сама. Огромна кафява мечка, току-що събудила се от зимния си сън, изпостаяла и гладна, мушна глава във вигвама и изрева:

„У-у-уф!“ Брат ми пристигна тичешком с първата шейна, натоварена с месо. Той грабна пламтящи главни от огнището и се хвърли да се бие с мечката, а кучетата, както си бяха впрегнати, повлякоха подире си шейната и се вкопчиха в нея. Развихри се голям бой и се вдигна много шум. Те се търколиха в огъня, разпръснаха надиплените кожи, събориха вигвама. Накрая мечката издъхна, но с пръстите на брат ми в устата си и остави белези от ноктите си по лицето му. Забеляза ли онзи индианец, който отиваше към Пели, ръкавицата без палец, ръката, която грееше на огъня?... Беше брат ми. Но аз казах да не му давам храна и той се изгуби в бялото мълчание без храна.

Ето, братя, каква беше любовта на Пасук, която умря в снеговете край Еленовото кръстовище. Това бе голяма любов, защото тя се отрече от брат си заради мъжа, който я доведе по тежки пътища до печалния край. Нещо повече – любовта на тази жена бе толкова силна, че тя не пожали самата себе си. Преди очите ѝ да се затворят за сетен път, тя хвана ръката ми и я мушна под парката си от катеричи кожи. Аз; напилах на кръста ѝ здраво натъпкана торбичка и разбрах тайната на секналите ѝ сили. Ден след ден бяхме делили храната си по равно до последната хапка и ден след ден тя бе изяждала само половината. Другата половина бе скътвала в тази торбичка. И тя каза:

– Това е краят на пъртината за Пасук, а твоята пъртина, Чарли, върви напред и напред, през великия Чилкат, до мисията Хейнз край морето. Тя води все по-нататък и по-нататък, към блясъка на много слънца, през чужди земи и непознати води, към дълголетен живот, почит и велика слава. Тя ще те заведе до жилищата на много жени, добри жени, но никога не ще те заведе при по-голяма любов от любовта на Пасук.

И аз разбрах, че тя казва истината. Но ме обхвана безумие и аз захвърлих плътно натъпканата торбичка и се заклех, че пътят ми е стигнал своя край; но уморените очи на Пасук овлажняха от сълзи и тя рече:

– Хората винаги са смятали Сйтка Чарли за честен и с всяка своя дума той е говорил истината. Нима е забравил честта си сега, та казва излишни думи тук, до Еленовото кръстовище? Нима е забравил хората от Четирийсета миля, които му дадоха най-добрата си храна, най-отбраните си кучета? Пасук винаги се е гордяла с мъжа си. Нека стане, нека си сложи снегоходките и тръгне на път, та да може Пасук да се гордее с него, както досега.

И когато тялото ѝ изстина в прегръдките ми, аз станах, намерих здраво натъпканата торбичка, сложих си снегоходките и тръгнах на път със залитане, защото усещах слабост в колената, виеше ми се свят, в

ушите ми шумеше, а пред очите припламваха искри. В паметта ми се мяркаха забравени картини от детството. Аз седях на потлач, пред пълни паници, гладът ми се извишаваше в песен и аз танцувах под еднообразния напев на мъже и девойки и звуци на тъпани от моржова кожа. А Пасук ме държеше за ръка и през цялото време вървеше до мен. Когато заспивах, тя ме будеше. Когато се препъвах и падах, тя ме вдигаше. Когато блуждаех в дълбоки снегове, тя ме извеждаше на пъртината. И тъй, като човек, загубил разума си, който вижда чудновати видения, понеже главата му е лека от вино, стигнах в мисията Хейнз край морето.

Ситка Чарли отметна платнището на входа. Беше пладне. На юг, точно над мъглявия Хендърсънов вододел, висеше студеният диск на слънцето. От двете страни горяха лъжливи слънца. Въздухът приличаше на паяжина от бляскав скреж. Отпред, край пъртината, седеше подобен на вълк пес с щръкнала заскрежена козина и вирнал муцуна нагоре, жаловито виеше,

КРАЙ

Jack London
Grit of Women

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, април 2003

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2178>]